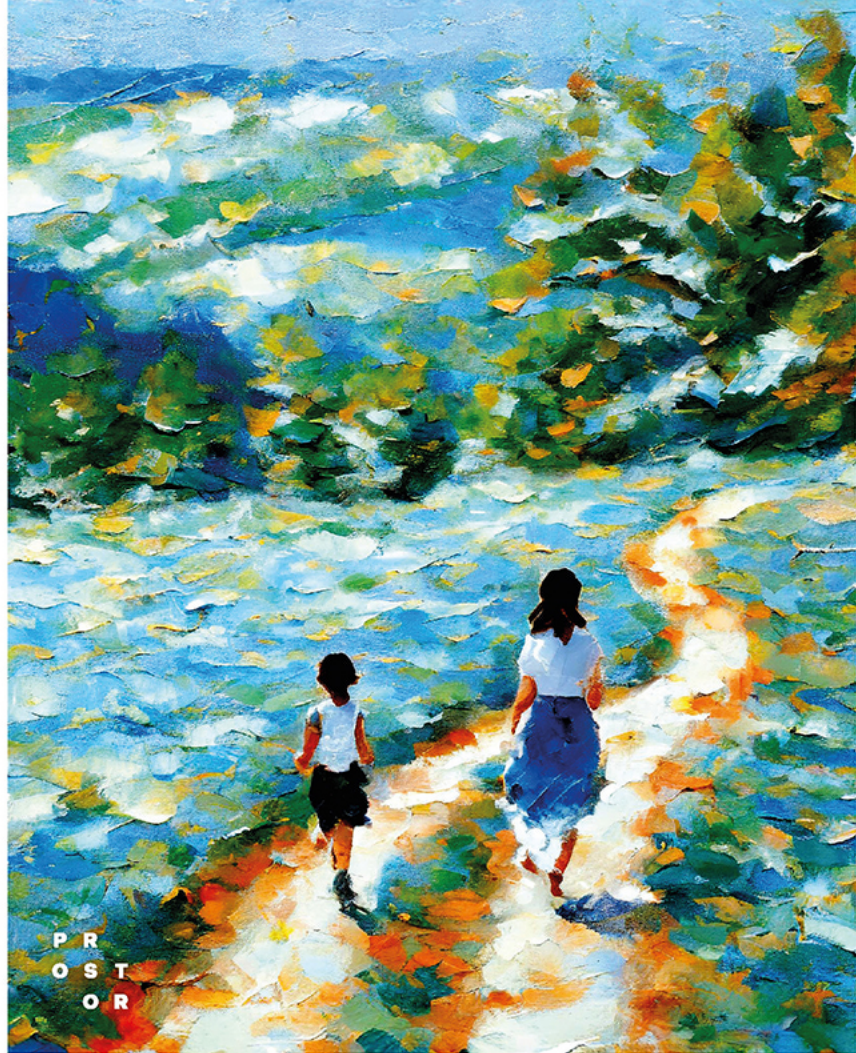

Verena Kesslerová

Eva

Přeložila Kateřina Klabanová

PR
OST
OR

**P R
O S T
O R**

Verena Kesslerová

**P R
O S T
O R**

Edice **Přítelkyně**

Verena Kesslerová

Eva

Přeložila Kateřina Klabanová

Praha, 2024

P R
O S T
O R

Knihu finančně podpořilo
Ministerstvo kultury České republiky

MINISTERSTVO
KULTURY

© 2023 Hanser Berlin im Carl Hanser Verlag GmbH & Co. KG, München
Czech edition © PROSTOR 2024
Translation © Kateřina Klabanová 2024

ISBN 978-80-7260-596-5

l.

EVA LOHAUSOVÁ PŘIŠLA V DOPROVODU feny zlatého retrívra a představila mi ji. Maddie? Jako ta zmizelá britská holčička? málem jsem se zeptala, ale pak jsem se jen usmála a přihlížela, jak si zvíře způsobně lehá pod stůl.

„Dobře vychovaná,“ podotkla jsem.

„To jo,“ souhlasila. „U psů to jde.“

Šéfka mě upozorňovala, že Lohausová je případ, abych se od ní nedala zastrašit. Mávla jsem rukou a namítla, že přece zvládnou položit pár otázek učitelce, která nemá příliš zkušeností s médií, a nenechat se rozhodit, ale teď už jsem si tím tak jistá nebyla. Její přirozená autorita ve mně vyvolala vzpomínku, jak před tabulí marně lovím odpověď. Objednala si čaj a já se jí přizpůsobila. Když obsluha odešla, položila jsem mezi nás diktafon a stiskla nahrávání.

„Takže?“ zahleděla se na mě vyzývavě. V břiše mě něco zašimralo, div jsem se za něj nechytla, ale ovládla jsem se.

„Paní Lohausová, ve svém eseji ‚Ochrana před otěhotněním zachraňuje život‘ prosazujete názor, že by se mělo omezit plození dětí, aby se zpomalila klimatická krize. Váš text vyvolal značné pobouření a probíral se velmi emocionálně. Dokonce vám někdo vyhrožoval vraždou. Počítala jste s takovou reakcí?“

Odpověděla, sotva jsem to dovyslovila, a mě se

okamžitě zmocnil nepříjemný pocit, že jsem rozhovor zahájila příliš zjevnou otázkou.

„No jistě. Samozřejmě že jsem s tím počítala. Němci jdou na barikády, už když jim člověk navrhne, aby omezili konzumaci klobás. Natož v případě dětí, ty jsou prostě tabu. Ale mně nikdo ani rozumět nechtěl. Nenavrhovala jsem přece žádnou eutanázii pro děti mladší deseti let nebo tak něco.“ Zajela si rukou do tmavě plavých kadeří, do nichž už se vloudilo pár šedin, a krátce si je stáhla vzadu na krku, pak se zapřela lokty o stůl. „Celá ta záležitost je až směšná.“

Obsluha přinesla čaj a postarala se o kratinkou přestávku, během níž jsme si obě spustily sáček čaje do hrnku s horkou vodou.

„Píšete, že každým rozhodnutím nepočít dítě by se ročně dalo ušetřit 58,6 tun CO₂. Jak jste k takovému výpočtu došla, je podle mnohých velmi sporné, ale i kdybychom tu cifru tak nechaly: Vy vážně nevidíte žádné jiné řešení než nemít děti?“

Zasmála se, jako by nedokázala uvěřit, že se tak opravdu ptám. Jako by mi to vysvětlovala už tisíckrát, jako bych byla zabeďněná.

„Dobře,“ opáčila. „Pochopitelně můžeme všichni přestat jezdit autem a nepoužívat elektřinu, nelétat, nejíst maso, radikálně omezit spotřebu a bydlet v malých, nevytápěných bytech. Ale i pak zůstane otázka, jak všechny nasytíme. Obdělávatelná půda není

nekonečná a s každým vykáceným lesem, s každou vysušenou mokřinou, kterou proměníme v pole, uvolníme do ovzduší další skleníkové plyny. Moře jsou už téměř vylovená, takže nepotřebujeme další zájemce o rybí prsty. Omezená planeta nepřipouští neomezený růst, to je poměrně jednoduchá rovnice.“

Povytáhla ramena a podívala se na mě, jako by si chtěla ověřit, jestli mi to dochází. Pak zvedla porcelánovou čepičku z šálku a vylovila sáček, ani ne po dvou minutách louhování.

„Jinými slovy tvrdíte: Raději umožnit příjemný život bez omezování těm, kdo už tu jsou?“

„Tvrším, že nemít děti ušetří utrpení. Všichni přece musí jasně vidět, že každé dítě, které se teď narodí, naplno pocítí dopady klimatické krize. S velkou pravděpodobností se bude válčit o zdroje, což postihne celou planetu. To nejlepší, co můžou rodiče pro svoje děti udělat, je vůbec je na takový svět nepřivádět.“

Sáhla jsem po pytlíčku s cukrem uprostřed stolu, roztrhla ho a vysypala do šálku. Vlastně jsem si čaj sladit vůbec nechtěla, ale potřebovala jsem těch pět vteřin, abych dokázala ovládnout, co se ve mně odehrávalo.

„Věděla jste odjakživa, že děti mít nechcete?“ zeptala jsem se jí a okamžitě jsem toho zalitovala. Nechtěla jsem být osobní, taková novinářka jsem nebyla. Zahořely mi tváře. Zato Lohausová jako by se najednou

dočista uvolnila. Usmála se na znamení, že dostala za pravdu.

„Já se tu nesnažím zpětně přetavit osobní neštěstí v politiku, jestli jste měla na mysli tohle. Menstruaci mám pořád pravidelnou.“

Po interview jsem jela metrem do redakce. Dala jsem si do uší sluchátka, abych se na pár minut odstříhla od vnějšího světa. V prsou jsem cítila pnutí, ale zakazovala jsem si ho jakkoliv vykládat, ne takhle brzy. Metro téměř zelo prázdnotou, přesto se na další stanici přímo naproti mně usadil týpek s asi dvouletou dcerkou. Stála v botách na sedadle a jezdila ručkama přes upatlanou okenní tabuli. Když se jala sklo olizovat, vzal si ji na klín. Připadalo mi, že jsem tu malou už někde viděla, ale tatínek se mi povědomý nezdál. Možná jsem na ně civěla až moc dlouho, protože na mě ukázala a zasmála se. Otec jí něco řekl a zasmál se taky, ale já jim nerozuměla, protože muzika hrála příliš hlasitě. Nenápadně jsem ji ztlumila. Holčička na mě znovu ukázala a tentokrát jsem zachytila „máma!“. „To není máma, ty rozumbrado,“ opravil ji a něžně jí stiskl ručku. „Maminka je v práci, to přece víš.“ „Máma!“ zopakovala a mohla se smíchy pomínout. „Máma, máma!“ Dělal jsem, že nic neslyším,

a znovu jsem se zadívala z okna. Na podobná znamení jsem už dávno nevěřila.

V jeden okamžik jsme to téma prostě nakously a už neopustily. Bylo nám kolem pětadvaceti a najednou se vkrádalo snad do všech hovorů s kamarádkami, začaly jsme se jedna druhé ptát, jestli si to dovedeme představit, kdy nastane vhodná doba, kolik jich chceme a s kým. Chvíli jsme to braly čistě hypoteticky, jako bychom měly celou věčnost, jako by nám naše gynekoložky s každou návštěvou nepřipomínaly, že není radno rozhodnutí dlouho odkládat. Ale pak to jedna z nás vzala vážně. „Máš strach?“ chtěla jsem se jí zeptat, když mi pověděla, že je těhotná. „Co když se ti to nebude líbit? Co když zjistíš, že to pro tebe není?“ Ale nahlas jsem to neřekla. Netvářila se vyjukaně a já bych jí nerada našeptávala pochybnosti. Když s tím přišla druhá, už jsem tak překvapená nebyla a od třetí jsem předem věděla, s čím se mi hodlají svěřit. Vyzařovala z nich radostná nervozita ještě dřív, než tu zprávu se širokým úsměvem a slovy „mám novinu“ hodily do placu. Navykla jsem si patřičně reagovat přemrštěným: „Fakt? No to je paráda!“, objetím, blahopřáním, rozzářeným úsměvem. Měla jsem pro začátek po ruce obligátní otázky: Jak ti je? Kdy to bude? A jak si to rodičovství rozdělíte? Jako

bych dokola hrála tutéž jednoaktovku, text zůstával, jenom obecenstvo se měnilo. Ale připravená jsem nebyla jenom já, obligátní otázku měla i druhá strana. Netrvalo dlouho a vyskočila na mě jako reklamní slogan, před kterým není úniku: „A co vy?“

Když jsem ten den večer dorazila domů, čekal už na mě Milo s vegetariánskými lasagnemi a prostřeným konferenčákem před zapnutou televizí. Takhle jsme jedli většinou, jako dva pubertáci, na pohodu, k čemu židle, lepší je hodit si navzájem nohy na klín, jako by naše propojení vyžadovalo dotyk těl. Běžel dokument o zvířatech, pro něj měl Milo melancholickou slabost: říkal, že ho uklidňuje přihlížet zvířatům při zvířecím chování, což patřilo k tomu málu, na němž se shodli s mojí sestrou Monou. Zatímco jsem si pod mikinou stahovala podprsenku a soukala se do legín, líčila jsem mu rozhovor s Lohausovou.

„Co si o ní myslíš?“ otázala jsem se, když jsem padla na pohovku vedle něj.

„Přirozeně nic,“ prohlásil a naložil nám oběma na talíř pořádnou porci lasagní.

„Ale nemá i trošinku pravdu?“ namítla jsem. „Míň lidí, míň CO₂. Tak mimo ten její plán, jak zachránit Zemi, zase není, ne? Ještě sejra, prosím.“

Milo se na mě podíval, jako bych mu vykládala, že

člověk nikdy nepřistál na Měsíci. Pak přesunul kousek krusty ze svých lasagní na můj talíř.

„A pro koho bys tu Zemi asi tak chtěla zachraňovat, když tady nikdo nebude?“

„Pro přírodu?“ navrhla jsem. „Zvířata? Pro jejího zlatýho retrívra třeba.“

Zakousla jsem se, ale z večere se ještě kouřilo a já si spálila jazyk.

„Ona má psa?“

Přikývla jsem a převalovala v puse tu horkou dobrotu, aby sousto vychladlo, než ho spolknou.

„Fenku. Maddie.“

Milo opovržlivě odfrknul a strčil si do pusy plnou vidličku. Jeho to zřejmě vůbec nepálilo.

„Co je?“ podivila jsem se.

Zavrtěl hlavou.

„To je dost pokrytecký, ne?“ odpověděl s plnou pusou. „Chtít zakazovat ostatním, aby měli děti, a vydržovat si masožravce. A že těch plechovek spořádá.“

„Máš snad něco proti zvířatům?“

Milo ke mně zamžoural přivřenýma očima a sebral mi z talíře krustu, kterou mi předtím přenechal. Chvíli jsme šermovali vidličkou, ale když na gauči přistála kapka kečupu, složili jsme zbraně a uzavřeli příměří. Milo dal televizi nahlas. Na obrazovce právě samec tučňáka vydávil natrávenou rybu do zobáku mláděte.

„Fujtajbl,“ oklepala jsem se.

„Máš snad něco proti zvířatům?“ zašklíbil se Milo.

Ještě naposledy to zkusíme, rozhodli jsme se s Milem před třemi týdny. Leželi jsme na posteli, já obličejem zabořená do jeho mikiny, pod páskem legín ohřívací láhev.

Pochopitelně jsme se oba nechali vyšetřit, spermioqram, hladina hormonů, vaječníky, zkrátka to všechno. Po fyzické stránce nic nehaprovalo, oba jsme byli zdraví. Že je tenhle výsledek vlastně nejhorší, nám docházelo až postupně. Absence příčiny ještě neodstraňovala problém. „Samozřejmě to dál můžete zkoušet přirozenou cestou,“ řekla nám lékařka při poslední návštěvě reprodukčního centra. „Ale zároveň bych vám doporučovala probrat možnost umělého oplodnění.“ Po zádech mi přeběhl mráz. To sousloví jsem vyloženě nesnášela, nechtěla jsem se nechat oplodnit, a už vůbec ne uměle. Takže když jsem krátce nato začala menstruovat, řekli jsme si, že to ještě jednou zkusíme a pak se uvidí, jestli přistoupíme k dalším krokům, nebo to necháme plavat. Že se v tomhle bodě nikdy neshodneme, jsme si nechávali pro sebe.

Znali jsme se sotva pár týdnů, když měl Milo tu nehodu. Pracoval na stavbách výškových budov a při nedorozumění s jeřábníkem mu zůstala ruka mezi podlahou a betonovou deskou, dvě tuny proti pár kostem. Několik dní se mi neozval a já už se pomalu smiřovala s tím, že je mezi námi konec – říkala jsem si, že jsem se v něm zmýlila, že patří k těm, kdo se ani nerozloučí. A pak mi poslal esemesku z nemocnice. Jestli na to mám nervy, jestli si troufnu navštívit ho. Museli mu amputovat malíček, prsteníček a polovinu prostředníčku levé ruky, jak mi už předem napsal, a já tam pro něj chtěla být, hodlala jsem ho utěšit a povzbudit. Ale Milo měl výbornou náladu. „Lepší než palec a ukazováček, ne?“ prohlásil a zasmál se. Ten den v nemocnici jsem se do něj zamilovala. Kdykoliv na pokoj přišel někdo z personálu, vtipkoval s nimi a volal, že tu má reklamaci. „Chybí mi pár dílů! Nemám všech pět pohromadě!“ A já věděla, že s tímhle člověkem bych chtěla žít. S tím, kdo se nedá ničím zlomit.

Firma mu kvůli porušení bezpečnostních předpisů musela vyplatit bolestné a my za něj následující léto podnikli svou první společnou cestu. Tři týdny jsme projížděli Albánií, podél pobřeží ze Sarandy až do Drače. Jen tak, nazdařbůh, zastavili jsme se, kde se nám líbilo, našli si ubytování ze dne na den, zjistili jsme si autobus nebo jsme si jednoduše něco stopli. Zas a znovu mě udivovalo, nakolik jsme se při všem

rozhodování shodli, než mi došlo, že se mi prostě jen přizpůsobuje. Když jsem na to poukázala, přiznal, že na handrkování nemá chuť. Většina věcí je přece úplně nepodstatná, tak proč se hádat, chce si čas se mnou užít a ke spokojenosti mu stačí, že spokojená jsem já. Když se příště mělo rozhodnout, jestli někam půjdeme pěšky nebo si půjčíme moped, schválně jsem se k tomu nevyjádřila, abych Mila donutila k vlastnímu rozhodnutí. Musela jsem se pak hodně přemáhat a neremcat, že na chození je moc horko a trasa by na projížďku byla jako dělaná. Záhy jsme se vrátili do vyjetých kolejí.

Jen v posteli si Milo dokázal jasně říct, co chce. Spát s ním šlo tak lehce jako malovat podle čísel, naváděl mi ruce tam, kde je chtěl mít, dirigoval moje pohyby a polohu, udával tempo a spolehlivě nás dovedl k vrcholu. Když jsem se tu a tam odvážila špitnout, co bych si od něj přála já, většinou mi to upřel. „Tak to by se ti líbilo, jo?“ usmál se a naložil se mnou úplně jinak. Proč mě to tak vzrušovalo, jsem sama nechápala.

Když jsem se pak zpětně vracela k téhle dovolené, přemítala jsem o ní občas jako o *Úvodu do Mila*. Naučila jsem se během těch tří neděl všechno, co jsem o něm potřebovala vědět. Například že nejdůležitější bytosti v jeho životě jsou jeho sourozenci. Měl dva bratry a sestru, následovali ani ne rok po sobě a všichni drželi pospolu. Milo z nich byl nejmladší. Jako by už

při narození měl kamarády, vysvětloval mi. Ani teď, když bydleli daleko od sebe, se nikdy necítil sám. Denně posílal bezpočet hlasovek do jejich skupiny a večer jsme si pouštěli, co se za ten den událo ostatním. Ten nejstarší a ségra už měli děti, brzy se mělo narodit mimčo i prostřednímu bráchovi. Když mi ukazoval fotky synovců a neteří, rozlil se Milovi po tváři zvláštní výraz. Nejdřív jsem ho nedokázala tak docela rozklíčovat, ale časem mi došlo, že je to směsice lásky a bolesti.

Samozřejmě jsem mu vyprávěla o Moně. Že jsme v dětství byly k nerozdělení a věčně jsme na sobě visely, že jsem nemohla usnout, když neležela vedle mě, že jsem dřív mívala pocit, jako bychom si navzájem dovedly číst myšlenky, že jsem s nikým jiným nemohla mluvit tak tiše, a přece mi rozuměla. „A proč si s ní nevoláš?“ divil se Milo a já se mu to vážně snažila vysvětlit. Že mezi námi se to má jinak než mezi ním a jeho sourozenci, že spolu nemusíme mluvit denně, a přesto si zůstáváme nablízku. „Ty snad nechceš vědět, jak se jí vede?“ nechápal. A já bych byla nejradši odpověděla: Nechce snad ona vědět, jak se vede mně? Má děti a je v jednom kole, hájila jsem nás nepřesvědčivě a Milo to nechal být. Ale vztah mezi mnou a Monou mu nikdy nešel moc na rozum.

Cestování jsme zakončili v Tiraně, kde bylo dvačtyřicet stupňů. Poslední den jsme strávili v hotelu na pokoji s klimatizací, milovali jsme se, pouštěli